

**‘Actieprogramma Sport en Bewegen Waterland’
Januari 2025**

INHOUD

.....	1
1. Inleiding.....	3
2. Aanpak sportbeleid	3
3. Randvoorwaarden sporten	4
4. Overzicht van actielijnen	5
Breed onderzoek sportaccommodaties	6
5. Financiële middelen.....	8

1. Inleiding

Hierbij ontvangt u het Actieprogramma Sport en Bewegen Waterland.

Het “sportdebat” in de gemeenteraad op 4 juli 2024 is gevolgd door een participatieproces aan de hand van een consultatie notitie.

In een eerder stadium bent u reeds geïnformeerd over de landelijke akkoorden als basis voor het in ontwikkeling zijnde lokale sportbeleid (zie: RID, raadsnummer 232-52). Ook de consultatie notitie heeft u ontvangen (zie: RID, raadsnummer 232-54/55).

Het college nam de input van diverse stakeholders ter harte, teneinde tot een breed gedragen sportbeleid te komen. Naast de inbreng van de fracties heeft de ontwerpnotitie Visie Sport en Bewegen 2030 (ontwerpnotitie WN) en de inbreng van het Kernteam Sport en Bewegen Waterland (Kernteam), het college voeding gegeven om te komen tot het voorliggende Actieprogramma. In dit document wordt een zestal ‘actielijnen’ voorgesteld ten aanzien van de sociale en de fysieke kant van het sportbeleid. Daarnaast heeft de input van de belanghebbenden geleidt tot een vijftal actielijnen voor de ‘voorzieningskant’ van het gemeentelijk sportbeleid.

2. Aanpak sportbeleid

De urgentie van sport en bewegen in de gemeente Waterland is groot. Sport heeft direct impact op de gezondheid, sociale cohesie, leefbaarheid en economische vitaliteit van de gemeenschap.

De gemeente Waterland richt zich op het bevorderen van sport voor iedereen, ongeacht leeftijd, beperking of achtergrond.

Het doel dat wij willen bereiken met het Actieprogramma Sport en Bewegen is er aan bij te dragen dat zoveel mogelijk inwoners van Waterland in beweging komen en blijven.

De raad wordt dan ook uitgenodigd om bij de beoordeling van het actieprogramma deze opvatting als toetssteen te hanteren.

Een meervoudige aanpak is nodig:

- De uitvoering van beleid, gericht op fysieke en sociale ontwikkeling van inwoners;
- Het hebben en exploiteren van voldoende en functionele accommodaties en de inrichting van de buitenruimte (de voorzieningen).

Ten dienste van bovenstaande punten geeft het college tevens aandacht aan de aansturing en monitoring van het sportbeleid in brede zin. Het gaat hier om het aanbrengen van samenhang en een zekere mate van professionalisering. Bij de monitoring wordt de expertise van de buurtsportcoach om een redelijke mate van richting te krijgen op de effectiviteit van dit Actieprogramma.

Deze meervoudige aanpak geeft een aantal procedurele stappen, waarvan een deel reeds stand beleid is. Het gaat om:

- 1) **Uitbreiden en activeren Kernteam:** Een belangrijke stap is het opnieuw activeren en uitbreiden van het lokale Kernteam Sport en Bewegen. Het Kernteam bestaat uit een beleidsmedewerker sport van de gemeente Waterland, een adviseur van Team Sportservice, bestuurders en trainers van diverse sportverenigingen, sportfysiotherapeuten, gymdocenten en burgers. Het kernteam heeft in Q1 van 2024 het lokale sportakkoord II opgesteld en ingediend bij de VSG, zodat de gemeente Waterland een jaarlijkse subsidie t.w.v. € 10.761,- ontvangt van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA t/m 2026).

- 2) Het verzoek vanuit de gemeenteraad om een 'breed onderzoek sport': inzichtelijk maken eigendomssituaties en huurtarieven van de diverse sportaccommodaties. Er wordt een extern adviesbureau ingeschakeld om een sportaccommodatiebeleidsplan te ontwikkelen.

De volgende acties zijn daarvoor in beeld:

- 3) Het verzamelen en periodiek actualiseren van relevante data van Waterlandse sportverenigingen: De uitkomsten van de eerste ronde vormen een beschrijving van de uitgangssituatie/nulmeting voor het nieuwe sportbeleid. Via een vragenlijst zijn de verenigingen gevraagd naar ledenaantallen, opbouw ledenbestand, status rondom vrijwilligers, contributie, knelpunten, etc..
- 4) Werksessies met het kernteam: vanuit de generalistische landelijke thema's (zie GALA en sportakkoord I+II) de belangrijkste doelen v.w.b. Sport en Bewegen prioriteren.
- 5) Ontwikkelen van een integraal sportaccommodatiebeleidsplan (voorzieningen): Opdracht geven aan een specialistisch adviseur voor het tot stand brengen van een beleidsplan in samenwerking met de belanghebbenden.
- 6) Uitvoeren van het programma Jongeren op gezond gewicht: Het programma 'Jongeren op Gezond Gewicht' (JOGG) sluit aan bij het Actieprogramma Sport en Bewegen door jongeren te stimuleren tot meer beweging en een gezonde leefstijl. Beide programma's bevorderen gezondheid en vitaliteit, met JOGG als specifieke focus op jongeren. De inzet van een JOGG-regisseur ondersteunt de bredere doelstelling van het Actieprogramma om sport en beweging toegankelijk te maken en een gezonde generatie op te bouwen.

3. Randvoorwaarden sporten

Veilig sporten en bewegen

Veilig sporten en bewegen vraagt om een geïntegreerde aanpak waarin preventie, bewustwording en zorg voor jezelf en anderen centraal staan. Dit leidt tot een optimale sportbeleving voor alle sporters en toeschouwers. Daarom zijn er een aantal randvoorwaarden die centraal staan in dit beleid.

- **Aandacht voor mentale en fysieke gezondheid.** Bij discriminatie, agressie of welke kwetsende verbale of non-verbale vorm dan ook, moet er actie ondernomen worden. Op het veld of naast het veld en voor, tijdens en na de wedstrijd. Betekenisvol in dit verband is het initiatief van de "Voetbalregio Groot Waterland" om de komen tot en Nul-tolerantie bij huftegrigheid.
- **Begeleiding op een professioneel niveau** is belangrijk zodat de kinderen de juiste technieken krijgen aangeleerd. Dat helpt blessures te voorkomen, sport- en bewegingsontwikkeling te optimaliseren en een veilige en te motiverende omgeving creëren.
- **Duidelijke gedragsregels** om respect, eerlijk spel en veiligheid te waarborgen, zodat iedereen met plezier en zonder onnodige risico's kan deelnemen.

Breed motorisch opleiden op jonge leeftijd

Uit onderzoek blijkt dat kinderen die een bredere motorische basis hebben, een kleinere kans hebben op het oplopen van blessures omdat ze beter kunnen reageren op onvoorspelbare situaties en dus beter kunnen anticiperen. Daarnaast blijkt dat actieve kinderen ook op oudere leeftijd meer sporten en bewegen en daardoor minder last hebben van lichamelijke beperkingen. Een brede motorische basis bij jonge kinderen geeft dus meer kans op een leven lang sporten en bewegen mét plezier. Zowel tijdens het sporten als het dagelijks functioneren. Dit betekent dat de driehoek kind, ouders en onderwijs leidend blijft maar dat de sportcoach een ondersteunende rol kan spelen. Netwerkontwikkeling tussen scholen en sportverenigingen helpt daarbij.

4. Overzicht van actielijnen

Actielijnen	uitgangssituatie	acties
1. Verenigingen actief betrekken en ondersteunen bij ontwikkeling, uitvoering en evaluatie sportbeleid.	- De gemeente heeft een kernteam opgericht met vertegenwoordigers vanuit de verenigingen, fysiotherapie en bewegingsonderwijs. - Het kernteam wordt doorontwikkeld tot een adviserende Sportraad Waterland. - Er is nog geen structureel overleg met de diverse sportverenigingen en andere sportaanbieders om de onderlinge verbinding te versterken.	- De gemeente beschouwt het kernteam als Sportraad in oprichting. - Deel van de taken wordt het geven van advies over te besteden gemeentelijke middelen. Dit betekent dat de gemeente met toekenning van gelden de Sportraad wil volgen en daarvan alleen gemotiveerd afwijkt.
2. Samenwerking tussen bewegingsonderwijs en sportverenigingen, tijdens gymlessen en het naschools sportaanbod.	- Bij de Verwondering en de Blauwe Ster worden er gymlessen aangeboden bij diverse sportverenigingen. - Een naschools sportaanbod onder coördinatie van het onderwijs en de verenigingen bestaat nog niet.	- Met sportverenigingen en schoolbesturen per dorpskern in gesprek gaan om de mogelijkheden voor samenwerking te onderzoeken. - Gezamenlijk met sportverenigingen, bewegingsonderwijs en Team Sportservice sporten en bewegen promoten door bijvoorbeeld sportdagen en voorlichting. - Mogelijkheden onderzoeken of studenten van de opleiding Sport en Bewegen (ROC) en de ALO les kunnen geven.
3. Inclusief sportbeleid voor alle doelgroepen, inclusief ouderen, mensen met handicaps en psychosociale problematiek.	- De fysiotherapiepraktijken bieden valpreventie aan. - Via Team Sportservice wordt mentale fitness aangeboden.	- Bestendiging huidige activiteiten mentale fitness en valpreventie. - Uitbreiding activiteiten voor specifieke doelgroepen (ouderen, inwoners met beperkingen).
4. Professionaliseringsslag op het gebied van uitvoering van sport- en sportaccommodatiebeleid.	- Voor wat betreft de uitvoering van het sportbeleid wordt gebruik gemaakt van Team Sportservice. Er kan slechts in beperkte mate gebruik worden gemaakt van hun diensten. - Voor wat betreft onderhoud van de accommodaties wordt gebruik gemaakt van de buitendienst, vastgoedbeheer en SWECO.	- Lering trekken uit ervaringen bij andere gemeenten. - Gemeente stuurt aan op samenwerking tussen onderwijs, verenigingen, sportservice om coördinatie en uitvoering van sportbeleid te professionaliseren. - Advisering door extern bureau.
5. Lokale samenwerking stimuleren voor professionele en efficiënte uitvoering sport- en accommodatiebeleid.	- Er wordt momenteel samengewerkt door verschillende partijen, dit verder uitbouwen. - Sociaal Domein is bekend met regionale samenwerking op het gebied van zorg en welzijn. - Team Sportservice monitort de regionale ontwikkelingen op sportgebied in de regio Zaanstreek-Waterland.	- Jaarlijks worden er 2 sportcafés georganiseerd door Team Sportservice. - Lering trekken uit ervaringen bij andere sportverenigingen. - Lokaal wordt er momenteel samengewerkt door verschillende partijen, dit verder uitbouwen.

	- Via Team Sportservice wordt incidenteel lokaal overleg georganiseerd, zodat verenigingen in Waterland gezamenlijk bijeenkomsten kunnen organiseren.	
6. Aandacht voor het aantrekken en behouden van vrijwilligers.	- De verenigingen hebben een vragenlijst ontvangen met vragen over vrijwilligers. - Nog geen beleid/methoden om vrijwilligers aan te trekken voor verenigingen.	- Zorgdragen voor kennisuitwisseling voor de omgang met vrijwilligers. - Organiseren van en participeren in lokaal georganiseerde bijeenkomsten voor sportverenigingen. - Inzetten op samenwerking tussen verenigingen.
7. Samenwerking tussen scholen, sportverenigingen, ouders, zorgverleners, kinderopvang, GGD (gezonde school adviseur) en bedrijven om zo samen een omgeving te creëren voor jeugd en jongeren, waar meer bewegen en gezonder eten en drinken vanzelfsprekend is.	- De gemeente zet in op het programma 'Jongeren op Gezond Gewicht' (JOGG) om een gezonde leefstijl bij jongeren te bevorderen. De JOGG-regisseur coördineert en voert het programma uit. Dit draagt bij aan het verbeteren van de gezondheid van jongeren in de gemeente, wat positieve effecten heeft op de algehele gezondheid van de inwoners, zowel op korte als lange termijn. Het programma richt zich op het bevorderen van gezonde voeding, meer beweging en minder ongezonde gewoonten, wat uiteindelijk kan leiden tot een gezondere, vitalere bevolking.	- Noodzakelijke focus aanbrengen op de keuze voor doelgroepen en de prioritering in de inzet op de acht thema's binnen het programma JOGG: gezonde voeding, bewegen, roken, slaap, alcohol, overgewicht, mentale gezondheid en gezond gedrag in de omgeving

Breed onderzoek sportaccommodaties

De fracties in de gemeenteraad legden nadruk op het sportaccommodatiebeleid. Vooral het huurbeleid voor de diverse sportaccommodaties, met daarbij meer uniforme spelregels heeft voor de korte termijn prioriteit.

Teneinde het sportaccommodatiebeleid adequaat af te kunnen stemmen op het ontwikkelde sportbeleid, benut de gemeente een gespecialiseerde adviseur op het gebied van sportaccommodatiebeleid. De adviseur/het adviesbureau is inmiddels (vanaf Q4 2024) gestart met het maken van een integraal sportaccommodatieplan, waarin afspraken worden vastgelegd over huur, exploitatie, onderhoudsplanning, vervanging, duurzaamheid, etc.

Actielijnen	Uitgangssituatie	acties
1. Efficiënt accommodatiebeleid: gezamenlijke verenigingsgebouwen creëren en gebruik maken van leegstand accommodaties en velden	- Momenteel nog geen accommodatiebeleid voor efficiënt gebruik van sportaccommodaties, -velden en kantines.	- Vanaf Q1 2025 scenario's ontwikkelen met nadruk op efficiëntie. - Deelname bevordering inwoners door inrichting buitenruimte en beschikbaar stellen accommodaties.

2. Sportaccommodaties inclusief maken	- De huidige accommodaties zijn nog niet toegerust op inclusief sporten	- Vanaf Q1 2025 scenario's ontwikkelen waarin rekening wordt gehouden met inclusief sporten en inclusieve accommodaties.
3. Transparant huurbeleid sportaccommodaties, met uniforme spelregels	- Huur wordt jaarlijks geïndexeerd, maar niet kritisch geëvalueerd. Huurprijzen verschillen per kern en accommodatie, zonder onderbouwing.	- De gemeente zoekt lering bij omliggende gemeenten om tot een goed huurbeleid te komen. - Met het nieuw te vormen sportaccommodatiebeleid (Q1) wordt gestreefd naar een meer uniform en transparant systeem voor onderhoud en exploitatie van accommodaties.
4. Verduurzaming van sportaccommodaties en inzet lokale c.q. gemeentelijke duurzaamheidsexperts	- Eigendomssituaties voorzieningen in kaart gebracht in het kader van sportaccommodatiebeleid. Sommige verenigingen verduurzamen hun eigen accommodaties. Nog geen actieve sturing en advisering vanuit de gemeentelijke organisatie.	- In het nieuw te ontwikkelen sportaccommodatiebeleidsplan worden de duurzaamheidsscenario's en bijbehorende kosten afgewogen meegenomen.
5. Behouden bestaande sportinfrastructuur, inclusief inrichting buitenruimte	- Veel verouderde voorzieningen, zoals verenigingsgebouwen en gymlokalen.	- In het nieuw te ontwikkelen sportaccommodatiebeleidsplan wordt de huidige infrastructuur kritisch onder de loep genomen en geïnventariseerd welke verbeteringen/aanpassingen moeten plaatsvinden om het sportbeleid uit te kunnen voeren.

5. Financiële middelen

Voor het jaar 2025 is ruim €148k beschikbaar voor de uitvoering van het sportbeleid. Dit budget wordt besteed aan de actielijnen 1 t/m 6.

	Bedrag
Sportservice brede regeling combinatiefunctionaris	€ 75.714,-
Subsidie sportakkoord (GALA t/m 2026)	€ 10.998,-
Subsidie via welzijnsjaarprogramma	€11.523,-
Uitvoeringsbudget sport	€50.000,-
Totaal	€148.235,-

Bij de uitvoering van de begroting 2025 zijn onderstaande bedragen reeds belegd of toegekend:

- €87.237 belegd bij Team Sportservice en de zwemvereniging.
- €10.998 is toegekend aan het kernteam Sportakkoord. Hiervoor ontvangen wij nog een uitvoeringsprogramma. We gaan er vanuit dat de besteding daarvan goed aansluit bij onze actielijnen.
- €1.500 komt beschikbaar voor het convenant 'NU niet, nooit niet! Nul-tolerantie bij hufteerigheid'.

Het resterende bedrag van €48.500 zal beschikbaar zijn voor subsidie voor de uitvoering van de actielijnen i.o. met de Sportraad.

Programma JOGG

Het Programma JOGG is essentieel voor het Actieprogramma Sport en Bewegen. De financiering vindt plaats vanuit budgetten Gezondheid: Terugdringen Gezondheidsachterstanden (GALA) en Aanpak Overgewicht en Obesitas (GALA) en Leefomgeving (GALA).

Beschikbaarheid IZA-gelden

Voor wat betreft de beschikbare IZA-gelden is er sprake van een regionaal subsidiebudget t.w.v. €2,8 miljoen voor de regio Zaanstreek-Waterland. Er zijn raakvlakken met de actielijnen uit het regioplan IZA. Wij verkennen de mogelijkheden voor medefinanciering.

Schoolzwemmen

Het college handhaaft de bijdrage ten behoeve van het schoolzwemmen in de begroting 2025.